Marko Mäki-Hakola
MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

28.2.2024

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

LAUSUNTO

HE 100/2023 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI SAAMELAISKÄRÄJISTÄ ANNETUN LAIN JA RIKOSLAIN 40 LUVUN 11 §:N MUUTTAMISESTA

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto (MTK) ry kiittää mahdollisuudesta lausuntoon ja kommentoi seuraavaa:

MTK on tyytyväinen, että saamelaiskäräjälain valmistelu etenee. Pitkään valmistelussa ollut lainsäädäntö on hyvä saada valmiiksi, jotta tilanne alueella selkiytyy ja myös kehittäminen etenee.

Lakiehdotusta käsiteltäessä on varmistettava, että samaan aikaan, kun saamelaisten oikeuksia vahvistetaan, turvataan yksityisten maanomistajien mahdollisuudet omaisuutensa käyttöön. Saamelaisalueella tulee olla tavoitteena samanaikaisesti parantaa sekä saamelaisten asemaa että yksityisten metsänomistajien mahdollisuuksia esimerkiksi metsätalouden harjoittamiseen.

MTK kiinnittää huomiota siihen, ettei lakiehdotuksella saa heikentää perusoikeuksiin kuuluvia omaisuudensuojaa ja elinkeinonvapautta yksityismaiden osalta saamelaisten kotiseutualueella.

MTK on tyytyväinen siihen, että edellisen hallituskauden esityksestä 9§ (Yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvoite) on täsmentynyt. Loppuvalmistelussa tulee selkeyttää, että se koskee vain julkisomisteisia alueita. Vaikka esitystä on täsmennetty, ei sen saa olla millään tapaa tulkinnanvarainen.

Yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvollisuuden laajeneminen myös muita julkisia hallintotehtäviä hoitaviin tahoihin sekä alueidenkäyttöä, suojelualueita ja monimuotoisuutta sekä ilmastoa koskevia toimenpiteitä koskevaksi voisi laajentaa vaikutukset koskemaan yksityismaita, niillä harjoitettavia elinkeinoja sekä hankkeita, ja yksityisiä maanomistajia – ellei tätä rajata koskemaan vain valtion maita. Tarkasti tulkittuna esimerkiksi metsäkeskuksen tekemät päätökset metsätalouden rahoitusta koskien voisivat kuulua velvoitteen piiriin. Mittakaavan takia on hyvä huomata, että yksityismaiden osuus alueella on pieni. Saamelaisten kotiseutualueesta 90 prosenttia on Metsähallituksen hallinnassa olevia valtion maita ja yksityismaiden vaikutus on kaikkiaan suhteellisen vähäinen.

Lakiesityksen henki on jo rajaamassa yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvoitteen julkisomisteisille alueille. Lain selkeyttämiseksi MTK esittää, että lakiehdotuksen yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvoite pykälät 9 §, 9a§ ja 9b § kirjoitetaan selvästi koskemaan vain valtion viranomaisia sekä valtion maita koskevia hallinnollisia päätöksiä ja muita toimenpiteitä.

MTK huomauttaa, että lakiehdotukseen on tarpeen selventää, mitä tarkoitetaan 9§:n termeillä alueidenkäyttö sekä monimuotoisuutta ja ilmastonmuutosta käsittelevät toimet. Laajasti tulkittuna kaikki toimet käsittelevät suorasti tai epäsuorasti monimuotoisuutta tai ilmastonmuutosta.

Marko Mäki-Hakola
Metsäjohtaja

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK R.Y.